

Sygn. akt V CSK 530/19

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa B. K. i P. K.
przeciwko T. S. i D. S.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powodów B. K. i P. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 grudnia 2018 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano m.in. że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia,

nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Nie występuje wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istotne zagadnienie prawne co do przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga - jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego - sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, „Wokanda” 2004, nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, niepubl.). Ponadto w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono

rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a jego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl.; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl.; z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób pojęciu „istotne zagadnienie prawne” nie opowiada podniesione przez skarżących kwestia konieczności wyjaśnienia: „czy w przypadku, gdyby czynność prawna która stanowiła podstawę dokonania dalszych rozporządzeń majątkowych (niezależnie od skuteczności tych rozporządzeń ocenianych na gruncie wad oświadczenia woli) powinno skutkować obowiązkiem zwrotu przez pozwanych przedmiotowej nieruchomości”. Przede wszystkim to „zagadnienie” jest całkowicie niezrozumiałe, a nie może być uzupełniane wywodami zawartymi w uzasadnieniu. Już tylko z tej przyczyny nie można mówić o właściwym skonstruowaniu zagadnienia prawnego, którym miałby zająć się Sąd Najwyższy.

Niezależnie od tego należy wskazać, w odniesieniu do tej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), że takim zagadnieniem może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień sądu *meriti*. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący winni w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny. Nie może odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. postanowienia SN: z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, niepubl.; z dnia 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17, niepubl.; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, niepubl.).

Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, wobec czego przesłanki przedsądu określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. muszą opierać się na tym stanie faktycznym. Także samo sformułowanie pytania nie odpowiada wymaganiom art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. gdyż nie jest to zagadnienie prawne, lecz próba uzyskania odpowiedzi, jak Sąd Apelacyjny powinien rozstrzygnąć niniejszą sprawę w tych konkretnych, szczególnych okolicznościach faktycznych wskazanych przez stronę. Wskazać trzeba, że nie da się na tak sformułowane zagadnienie prawne odpowiedzieć abstrakcyjnie, zatem nie uzasadnia ono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a odpowiedź twierdząca albo przecząca wynika dopiero z kontekstu całej konkretnej sprawy.

Tak więc przedstawione przez skarżących pytanie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego we wskazanym rozumieniu. Jak wskazano, w istocie jest pytaniem o trafność stanowiska Sądu II instancji wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem sprawy i polemiką z tym stanowiskiem. Zostało ono odniesione do stanu faktycznego i przebiegu postępowania w tej konkretnej sprawie, a skarżący nie wykazali ich bardziej ogólnego znaczenia. Skarga kasacyjna, mimo obszerności wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i towarzyszącej mu argumentacji, nie spełnia tych wymagań. Zawarta w uzasadnieniu wniosku argumentacja - w konfrontacji z motywami rozstrzygnięcia - nie przekonuje do tezy, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione.

W związku z tym przedstawione pytanie stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd II instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie została również wykazana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Powołanie się przez skarżących na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zobowiązuje do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego

polegającej na jego oczywistości, widocznej już przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co, w efekcie, daje podstawy do przyjęcia skargi, jako oczywiście uzasadnionej (zob. postanowienia SN: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/0; z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, niepubl.).

Tymczasem, jak wskazano, skarżący w uzasadnieniu zaprezentowali wywód prawny sprowadzający się w istocie do polemiki z ustaleniami stanu faktycznego poczynionymi przed Sądem Apelacyjnym, podczas gdy podstawą oceny wystąpienia przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z dnia 28 czerwca 2012 r., II PK 46/12, niepubl.). Z przedłożonych umów zawartych w formie aktu notarialnego nie wynika obowiązek zwrotnego przeniesienia prawa własności, co zostało ocenione w odpowiedni sposób przez Sądy *meriti*, niezależnie od tego, że powodowie nie spłacili pożyczanej kwoty, a nie można zapominać, że z uwagi na opóźnienie w zwrocie kwoty pożyczki nie chodzi tylko o kwotę należności głównej, ale również o odsetki, co zresztą podnosili pozwani. Ponadto, jak słusznie zauważono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, o ile początkowo (w pozwie) w oświadczeniu, które mieliby złożyć pozwani, znalazło się zastrzeżenie o zwrotnym przeniesieniu prawa własności nieruchomości za określoną kwotę, to na etapie postępowania apelacyjnego takiego zastrzeżenia ostatecznie nie zawarto, co Sąd Apelacyjny ocenił we właściwy sposób. Sądy *meriti* oceniły, że w niniejszej sprawie nie można mówić o błędzie w rozumieniu art. 84 k.c. ani tym bardziej o podstępie (art. 86 k.c.), a w skardze kasacyjnej nie przedstawiono wywodów, które pozwoliłyby zanegować tę ocenę.

Sąd Najwyższy stanął ponadto na stanowisku, że wniosek skarżących o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania był wewnątrznie sprzeczny. Nie można, bowiem, jednocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie sądu jest oczywiście wadliwe i sugerować, że przepisy, na których oparł się sąd, wymagają wykładni lub wywołują rozbieżności orzecznictwa (zob. np. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11, niepubl.).

Wobec powyższego, brak jest podstaw, aby przyjąć, że w niniejszej sprawie przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. została w sposób właściwy wykazana, a ubocznie tylko należy stwierdzić, że do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wystarczające jest stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne albo istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych bądź też, że zachodzi nieważność postępowania. W tych przypadkach nie trzeba dodatkowo uzasadniać oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.